

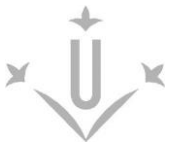
CERIMÒNIA D'INAUGURACIÓ DEL CURS ACADÈMIC 2011-2012

I

Muchas gracias, señor Gabilondo, por esta excelente disertación. Hay algunos académicos que piensan que las lecciones inaugurales deberían estar reservadas para los propios universitarios o los miembros destacados de la comunidad científica. No es este el caso del rector que les habla. Creo que sería una gran pérdida que la vida universitaria no asumiera el mucho talento y la mucha creatividad que hay fuera de nuestras aulas. La universidad es universal y eso engloba a todos quienes tengan cosas de interés que aportar al acervo intelectual de la Humanidad. La universidad es una Casa que tiene puertas giratorias para que el conocimiento vaya y venga sin parar nunca. Creamos conocimiento para la sociedad y absorbemos hacia dentro el conocimiento que la misma nos aporta continuamente.

Muchas gracias, señor Gabilondo, por ayudarme a sostener esta idea con su magnífica lección magistral. Digo *magistral* utilizando en este caso el adjetivo más justo y pertinente, pues magistral es la aportación que usted ha realizado a la vida intelectual española de los últimos treinta años. Pertenezco a una generación que ha crecido con usted, en las emisiones de la Cadena Ser y con *Hoy por Hoy*. Soy parte de esa generación que un día oyó por vez primera una voz que se esparcía por las ondas preguntando: “Hay alguien ahí?”. Y a los pocos años no es que hubiera alguien, sino que había millones de españoles aprendiendo una lección cotidiana: el esfuerzo por informar desde la profesionalidad en un país que tenía muy reciente la pisada dura y descarnada de una dictadura. *Profesionalidad* quiere decir, creo, en boca de Iñaki Gabilondo, el intento permanente de ejercer la ecuanimidad y el permanente compromiso con la idea de progreso. Y desde luego quiere decir también el necesario y valiente combate contra el partidismo sectario, estéril, paralizante y cainita que en la historia de España tantas veces nos ha conducido a nuestra desgracia colectiva.

Muchas gracias, señor Gabilondo, por haber aceptado compartir esta sesión académica con nosotros y muchas gracias por habernos enseñado, una vez más, la belleza inmensa que atesora el pensamiento humano cuando se pone al servicio del bien común.

II

Una de les coses que més em fascina de la nostra vida universitària és que cada curs el teló s'alça de nou per donar pas a una nova funció on hi ha un guió previ que sempre acaba sent modificat. En realitat, es tracta d'una oportunitat que ens atorga la vida acadèmica per seguir inventant el futur de la universitat i de la societat, per mantenir les bones tradicions i per començar coses noves, il·lusions sobre la possibilitat de canviar el que ha de funcionar millor i, sobretot, perquè la comunitat universitària recordi que tot el que fem va dirigit a un objectiu principal: la formació intel·lectual, professional i ciutadana dels nostres estudiants.

Vull, doncs, començar recordant-me a mi mateix, al meu equip, al conjunt del professorat i del personal d'administració i serveis, que el sentit últim de tots els nostres esforços és que l'estudiantat de la nostra universitat confirmi el seu encert en dipositar-nos la seva confiança per a la preparació de la seva vida professional i la consecució dels seus projectes vitals. A aquests milers d'alumnes que hem rebut aquest any a les nostres aules perquè convisquin amb els veterans i les veteranes els dic, com a rector seu, que no dubtin que tot el que fem en aquesta Casa està pensat per a ells i per a la societat. Millorar la docència, augmentar la investigació, renovar els serveis universitaris, incrementar la nostra internacionalització és part del contracte que nosaltres hem de complir perquè la seva confiança i la de les generacions futures no es vegin decebudes.

Però també demano a l'estudiantat que renovi el seu sentit de la responsabilitat social. Són molts els sacrificis que les famílies i el conjunt de la societat fan perquè els nostres alumnes tinguin futur, un futur que, tot i ser difícil, com bé sabem, és, no obstant això, més esperançador que el de la joventut no universitària. Els demano, doncs, que aquest curs siguin novament responsables i que dediquin les seves millors energies a la seva preparació per al demà. D'entre els qui avui ocupen les nostres aules sortiran els propers líders socials que confirmaran un cop més que la universitat és la institució pública essencial per mantenir la societat del progrés i del benestar social.

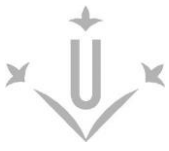
I vull referir-me especialment als representants estudiantils per agrair-los el seu treball i expressar-los la meva admiració per la seva entrega en benefici de la nostra universitat. En aquests temps en què sembla que l'individualisme insolidari vol fer-nos creure que aquesta és l'opció més correcta per aconseguir el progrés social, en aquests temps en

què s'estereotipa la imatge d'una joventut suposadament passiva, m'emociona particularment saber que un sector dels nostres estudiants pren la torxa de la responsabilitat solidària i dedica una part del seu preuat temps a millorar la nostra vida acadèmica. Vull que sàpiguen, els nostres representants estudiantils, que aquest equip de govern desitja potenciar una col·laboració fecunda, lleial i proactiva amb ells en benefici de la Universitat de Lleida. Que sàpiguen que estarem sempre atents als seus suggeriments i que entendrem també que una part de la seva contribució vindrà pel camí de la crítica constructiva perquè tots fem les coses millor en aquesta Casa. Com no podia ser d'una altra manera, les portes del Rectorat estaran sempre obertes per a uns representants estudiantils que han demostrat el seu gran compromís amb la nostra institució.

Tots vostès esperen que el rector parli de finançament. Cobriré les seves expectatives, però amb certa brevetat. És cert: Catalunya està en una delicadíssima situació econòmica. No és el Govern el que té el problema; som tots, els qui tenim un greu problema que amenaça el nostre futur i el futur de la societat del benestar que tant ens ha costat aconseguir i que tan necessari és mantenir dempeus per a les properes generacions. Un problema, deixin-me que ho recordi amb certa rotunditat moral, dessorre el qual els "indignats" tenen bona part de raó quan afirmen que no l'ha creat el poble que l'està sofrint, sinó essencialment l'avarícia d'uns especuladors que han actuat a l'ample en un món financer progressivament immoral al servei dels qui creuen, interessadament, que l'economia ha de manar sobre la política i que la democràcia és una sucursal de les finances.

La Universitat de Lleida també és país. I, per tant, cal ser solidaris amb els seus problemes econòmics i contribuir a la seva solució. Contribuir a la seva solució vol dir, en primer lloc, fer bé la nostra tasca d'universitaris. O sigui: aconseguir que els recursos que ens destina la societat s'utilitzin amb plena eficàcia oferint millor formació, més coneixement i major capacitat d'innovació per fer créixer la nostra vida econòmica, augmentar la cohesió social i ajudar a equilibrar el territori català. Millor formació per als nostres actuals alumnes i també per al conjunt dels professionals de les nostres comarques, els quals hem d'emparar en les seves necessitats formatives. Per això, aquest rector no es cansarà de recordar a tots que la universitat és part fonamental per a la solució dels nostres actuals problemes i de les nostres futures necessitats. I també

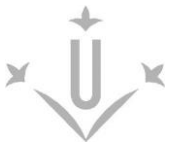

hem de contribuir a la sortida de la crisi assumint, com a gest de necessària solidaritat amb el futur del país, que una part dels sacrificis pressupostaris provinguin de l'acadèmia universitària.

No és això últim una cosa que agradi al Govern, prou que ho sé. Però es comprendrà fàcilment que encara agradi menys a aquells universitaris que pensem que la universitat ha de liderar la sortida de la crisi econòmica a Occident. I que complagui menys encara a uns universitaris lleidatans que, des dels temps de la gestora presidits per Víctor Siurana i després en els rectorats de Jaume Porta i Joan Viñas, hem fet sempre els deures amb les regles del joc que en cada moment han decidit els responsables polítics de la Generalitat de Catalunya. Un compliment fidel que ha impedit dur a terme projectes universitaris que molts de nosaltres somiàvem endegar, però que també ha permès que els nostres comptes no representin un problema per a l'equilibri pressupostari de Catalunya.

Se'ns demanen sacrificis i coresponsabilitat. I ho assumim. De fet, aquesta universitat ja fa anys que ho està fent. Fa anys que té una sostinguda contenció de la despesa i una recerca constant de nous recursos per poder mantenir amb eficàcia les missions que la societat li ha encomanat. Per això, ens sembla que és injust que quan diversos centres universitaris han incomplert les regles del joc, se'ns apliqui ara a nosaltres la mateixa intensitat en els retallades pressupostàries. Per això, ens sembla que havent fet sempre els deures, les retallades haurien d'aplicar-se de manera proporcional al grau de fiabilitat i rigor institucional de cadascú.

Ara bé, per sentit del deure institucional i per sentit de solidaritat amb el nostre país i amb el nostre govern, acceptem el que se'ns mana. Això sí, sol·licitant que la forma i manera en què les coses es facin no paralitzi la normalitat acadèmica de la nostra institució, i que tots els que hi són treballant actualment tinguin un futur laboral cert i estable, perquè aquesta Casa els necessita a tots per continuar el seu camí cap a l'excel·lència. Nosaltres, els universitaris i universitàries lleidatans, als quals ens ha costat més de trenta anys aconseguir una universitat cada vegada més propera a l'excel·lència, ara esperem que el nostre govern continuï sent sensible perquè aquest progrés, que tants bons fruits socials i territorials ha donat, no quedi hipotecat. En matèria de finançament públic universitari crec, sincerament, que hi ha una línia

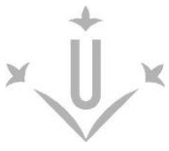

vermella que no hauríem de traspassar si Catalunya vol tenir assegurat un futur competitiu en el marc d'un món globalitzat.

Mantenir la normalitat acadèmica amb tots els nostres efectius de personal és precisament la intenció última de les mesures econòmiques que s'estan activant a la nostra universitat des que ara fa quatre mesos vaig accedir al rectorat. I vull dir avui, públicament, que aquest seguirà sent el nord principal de les que intentarem aplicar tot partint de les noves exigències pressupostàries de les quals hem tingut notícia en els darrers dies. Aquesta forma d'abordar la situació ha rebut de moment el suport ampli en el Consell de Govern del vuitanta-cinc per cent dels seus components i ha estat avalada per unanimitat pel Consell Social, magníficament presidit per Ramon Roca.

A través del diàleg sincer, fluid i constructiu que en aquests moments mantenim amb el Departament, tinc el ple convenciment que les nostres posicions són també enteses. Tinc en això les màximes esperances, tot coneixent els tarannàs del conseller Mas-Collel i del secretari Antoni Castellà, i la bona opinió que tenen sobre el comportament de la nostra universitat en el passat. Va dir-ho el mateix conseller en la meva presa de possessió: qui ara faci bé els deures després serà tractat com correspon. Doncs bé, nosaltres ja hem fet històricament els deures i els seguirem fent, i estic segur que serem tractats com correspon al nostre bon fer de sempre.

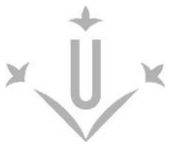
Però en aquests moments de dificultats vull fer també tres peticions. La primera és que necessitem més que mai que la societat ponentina i les seves institucions ens segueixin prestant el seu suport i els seus recursos. La Universitat de Lleida és la clau del nostre futur com a territori. I això significa que tots han de contribuir al fet que pugui complir aquest propòsit. Tostemps la societat i les institucions lleidatanes han estat amb nosaltres i crec que no els hem defraudat. Ara bé, si volem que d'aquí trenta anys les noves generacions continuïn tenint una universitat de qualitat on seguir formant-se per inserir-se posteriorment en el teixit econòmic, social i cultural de les nostres comarques, necessitarem que en aquests moments l'aposta per la nostra universitat es faci amb major decisió i embranzida. Ara és un bon moment perquè tots demostrem quant ens importa la nostra universitat. Els confesso que aquest rector de vegades sent una sana enveja de veure com en altres llocs del nostre país aquesta vinculació entre territori i universitat és més fecunda i frondosa que la nostra. En qualsevol cas, nosaltres, els universitaris lleidatans, tenim en aquesta tasca els nostres propis deures pendents, com

són, per exemple, impulsar la Fundació universitària i potenciar l'Associació d'Antics Alumnes i Amics de la Universitat perquè les nostres relacions amb el territori millorin notablement en els propers anys i la capacitat de mecenatge pugui canalitzar-se adequadament.

La segona petició és que no hem de deixar-nos portar pel pessimisme ni pel fatalisme. Sortirem d'aquesta situació com hem sortit abans d'unes altres tant o més difícils que aquesta. Tenim tots els elements per tirar endavant i no hem de paraitzar-nos i quedar-nos com una estàtua de sal. Lluitem contra l'actual incertesa amb la certesa del nostre treball i la nostra il·lusió per superar-la. Jo demano als meus universitaris que davant els inconvenients actuals redoblin el seu afecte per aquesta Casa i que treballin més i millor, si això fos possible. Us demano que estrenyem les files dins de la Casa i que demostrem que sabem redoblar les nostres forces a cop d'imaginació, esforç i diàleg amb el nostre entorn social. Que demostrem, una vegada més, que sabem imaginar el futur de la nostra institució tot vinculant-la a les demandes del nostre temps i dels nostres conciutadans. Per aconseguir-ho, serà molt important que la revisió del nostre pla estratègic que ara caduca sigui una tasca que considerem de màxima importància i una nova oportunitat per dialogar amb el nostre entorn i el nostre futur. Per això, al costat dels universitaris, serà imprescindible que, de la mà del Consell Social, els professionals, els empresaris i els sindicats de les nostres comarques participin activament en aquesta tasca fonamental.

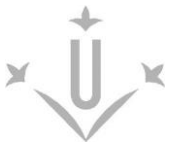
En aquestes situacions de crisi i dificultats, quan no es pot fer una política expansiva per falta de recursos adequats, és un bon moment per a la introspecció, per mirar com actuem internament i en què hem de millorar notablement el funcionament orgànic de la nostra universitat. És un bon moment per analitzar què som, on estem, quines coses són les que fem millor i per pensar cap a on ha d'anar la nostra universitat en el futur. I en aquesta tasca, deixeu-me dir que em mostro optimista, perquè conec molt bé la professionalitat i l'entrega del professorat, l'estudiantat i el personal d'administració i serveis d'aquesta Casa. A tots vull convocar-los avui novament perquè mostrin un cop més la seva capacitat per innovar i per reinventar-se inaugurant noves formes organitzatives per a la docència, noves estructures per a la investigació i un nou organigrama funcional per a la Casa. I en això ha d'ajudar-nos, també, el saber aprofitar totes les enormes possibilitats que ja ens ofereix el Parc Científic i Tecnològic de

Lleida, totes les que ens comença a mostrar el Campus d'Excel·lència Internacional Iberus i totes les que endevino que tindrà aquesta gran empresa col·lectiva dedicada al desenvolupament del nostre territori que és GLOBALLeida. En aquest sentit, vull fer una crida als investigadors i investigadores de la nostra universitat perquè redoblin els seus esforços de connexió amb aquestes tres institucions.

La meva tercera i darrera petició vull dirigir-la al Departament. Crec que cada dia és més evident la necessitat que la vida universitària catalana disposi d'un mapa de titulacions. La Universitat de Lleida ja ha dit reiteradament el que vol ser, allò que sap fer bé i allò en què és útil al territori i a Catalunya. Nosaltres ja hem dit que no volem fer-ho tot, sinó especialment aquelles coses que en la societat lleidatana tinguin una demanda important i siguin estratègiques per al seu progrés o aquelles altres en les quals sapiguem ser competitius en el panorama científic català, espanyol o internacional. Hem dit per activa i per passiva que tenim quatre grans àmbits d'actuació: l'agroalimentari, el de les ciències de salut, el de la innovació tecnològica i el de les ciències socials i humanístiques. I hem dit que en el primer, i de manera transversal amb els altres, Lleida ha de trobar una part essencial de la seva singularitat.

Per això, veiem amb preocupació que se'ns digui en un negociat que sí, que això està clar, però que després la força expansiva de les macrouniversitats posi en escac la nostra especificitat i el nostre futur fent realitat un altre cop la tradicional visió barcinocèntrica de Catalunya que tan bé coneixem en aquesta part del país. Per això, vam agrair profundament la valentia del secretari, que, al poc temps d'estrenar les seves responsabilitats, es va negar a acceptar certes peticions barcelonines que posaven en perill el futur de la nostra Escola d'Enginyeria Agrària. I per això li diem avui que compti amb tot el nostre suport polític per dissenyar un mapa de titulacions que racionalitzi la universitat catalana amb criteris d'equanimitat i sota la idea central de continuar treballant per l'iniciat reequilibri territorial del nostre país. I, per descomptat, tot recordant el que per a nosaltres resulta gairebé un axioma que no cal demostrar: que el sistema universitari català és únic però plural. És a dir, que la política universitària ha de tenir en compte també la particularitat de cada universitat i de cada territori i respectar l'autonomia universitària. Que els criteris merament quantitius han d'acompanyar-se amb els qualitius i amb els polítics.

A un rector se li demana, almenys, sensatesa. I la meua em diu que cal que vagi acabant aquestes paraules. En aquests temps que corren, el meu equip de govern vol ser una ajuda i no un obstacle per superar la crisi, un esperó per a l'optimisme raonable i no un propagador de pessimisme paralitzant; vol ser un enèrgic defensor de l'autonomia universitària rebutjant tot tipus d'enclaustrament i endogàmia; vol ser impulsor d'una nova governança universitària que sàpiga conjuminar la imprescindible democràcia participativa dins de la universitat amb majors graus d'eficàcia en la tasca de conduir la complexa maquinària acadèmica. Però, sobretot, vol ser un profund defensor de la tasca social de la universitat pública com a creadora de ciutadans i professionals amb esperit crític i sentit social de la seva feina. Una universitat pública que, en el cas de la Universitat de Lleida, necessitarà el suport de tots vostès i l'esforç de tots els meus companys i totes les meves companyes universitaris per tal de seguir sent el veritable motor de les comarques lleidatanes i un orgull per al nostre país.

Aquest rector no es comportarà com Hamlet, i es queixarà del destí i de la capritxosa fortuna que l'ha portat a coincidir amb aquesta difícil etapa, ni tampoc farà cas d'Erasme de Rotterdam quan afirmava que la felicitat és conformar-se amb la sort. Aquest rector, en canvi, sempre té presents les paraules del gran historiador francès François Guizot quan proclamava que els pessimistes són mers espectadors i que els optimistes són els que transformen el món. O com deia el meu admirat Bernard Shaw: "Algunes persones miren el món i diuen per què? Unes altres miren el món i diuen: per què no?" Algú ha escrit recentment "Adéu a la universitat!". Jo crec que nosaltres, al contrari, cada dia hauríem de dir: "Bon dia, Universitat de Lleida!"

Senyores i senyors, companys i companyes universitaris, moltes gràcies per la seva atenció.

Queda inaugurat el curs acadèmic 2011-2012 de la Universitat de Lleida.

